

PETRE DANILESCU

*Carmen Sylva
și
România*

Ediție îngrijită de
Elena Coman

Editura CARTHEMIA
București, 2025

Cuprins

Carmen Sylva / 7

Mama tuturor copiilor / 36

Mama răniților / 57

Literatura română și Carmen Sylva / 69

Opera picturală a Carmen Sylvei / 108

România / 121

Bibliografia operelor Carmen Sylvei / 145

În loc de încheiere / 155

Carmen Sylva

Carmen Sylva, având numele princiar Elisabetha-Paulina-Otilia-Luiza de Wied, s-a născut într-o vineri, la 16/29 decembrie 1843, în castelul părinților săi din Neuwied.

Prin naștere, a moștenit de la părinții săi sănătatea, vigoarea trupească, spiritul liber și pătrunzător, înclinația laudabilă spre lucruri frumoase și dragostea de natură.

În timpul creșterii, părinții săi au știut să-i dea ca instructori și educatori pe cei mai buni și reputați profesori ai vremii, care în mod conștient au făcut din zburdalnica prințesă, din „micul trandafir de pădure”, un spirit cu adevărat distins, o femeie plină de virtuți.

Copilă fiind, a ascultat multă vreme basmele domnișoarei Lavater, care i-au cultivat dintru început memoria și imaginația.

La vârsta de șapte ani îl asculta aproape zilnic pe poetul naționalist Ernst Moritz Arndt, care cu

atâta dragoste îi citea poeziile lui simple și pline de căldură patriotică.

Tot el, ținând-o pe genunchi, i-a explicat semnificația numelui „Elisabeta”: *„Dumnezeul meu este repausul”*.

Georg Sauerwein, cel mai mare filolog al secolului al XIX-lea, a învățat-o apoi limbile străine. Acesta, murind la 9 decembrie 1904, a avut fericirea de a se bucura de gloria în care strălucea ilustra sa elevă.

Dilthey i-a predat religia, iar pastorul Harder, logica, istoria națională și pe cea bisericească. Pictura a învățat-o de la doamna Schrödter, muzica și pianul de la Kalliwoda, de la Anton Rubinstein și de la Clara Schumann, o personalitate în muzică în acea vreme.

Și-a completat apoi educația prin multe călătorii făcute la Petersburg, Neapole, Roma, Paris și Stockholm. Prin spiritul său viu, firea-i zburdanică, prin creșterea și prezența ei naturală, s-a făcut pretutindeni iubită de toți câți au cunoscut-o, numind-o „prințesa roză de pădure”. A început să scrie de timpuriu și a cunoscut din adolescență durerile și nevoile mulțimii sărace. Din tinerețe încă, a fost veșnic aceeași: pentru Germania o glorie suverană, pentru România o mamă măiastră și cea dintâi regină, iar pentru omenirea întregă o scriitoare de geniu.

Carmen Sylva și România

Princesesa Elisabeta, fiica principesei Maria de Nasau și a principelui Herman de Wied, ca orice inimă tânără și suflet visător, trebuia – lucru natural – să se gândească la un soț.

Însă mediul cult în care ea s-a pomenit, precum și lecțiile teologice ale pastorului Herder și ale lui Georg Sauerwein par să fi reținut-o mult timp într-o sferă de idei cu totul contrarii celor ce animau tinerimea păturilor sociale.

Chestiunea căsniciei, pe care a contractat-o mai târziu cu domnitorul românilor, Carol, pare să n-o fi preocupat așa mult.

„Cea mai mare ambiție a sa consta în dorința de a deveni profesoară. Plănuia să fondeze o școală și să-și consacre timpul și forțele numai învățământului. Prințesa-mamă își dădu învoirea, pregătind și aranjând totul în tăcere. Puse numai în vedere fiicei sale că înainte de a aduce planul acesta la îndeplinire trebuia să urmeze un curs de pedagogie și să susțină un examen.”¹

Cu astfel de idei și aspirații a trăit princesesa Elisabeta până la vârsta de douăzeci și șase de ani, când, la 31 august /12 septembrie 1869, în Colonia, principele Carol I, după îndemnul și al principelui coroanei Prusiei, îi ceru mâna.

¹ După Natalia von Stackelberg, „Aus Carmen Sylva's Leben” („Din viața Carmen Sylvei”).

„La Düsseldorf avu loc prima întrevvedere a principesei-mamă de Wied cu familia de Hohenzollern;² la Colonia, și anume în grădina zoologică, tinerii princieri se întâlneau pentru întâia dată într-o convorbire mai lungă; și la 12 octombrie din acest an jurnalul prințesei cuprinde pentru întâia dată o frază voioasă: «Sunt logodită și mă simt fericită.»³

Meritul acestei uniri se datorează în mare parte principelui coroanei Germaniei, Friederich Wilhelm⁴, care la data de 21 septembrie 1868 îi scrisese principelui Carol:

„Dar mai înainte de toate, după a mea părere, este de neapărată trebuință ca tu însuși să umbli în peție, căci oricum e lucru afară din cale să pui pe altul să-ți caute soție, fiindcă nici cel mai bun prieten nu poate să-ți nimerească vrerea și gustul.”⁵

Ce îl va fi îndemnat pe prințul coroanei Germaniei să-i scrie astfel este greu de presupus. Unii spun că domnitorul Carol privea căsătoria „ca pe o chestiune politică”; alții, din contră, văd în căsătoria lui cu principesa Elisabeta un act săvârșit fără

² Principele Carol făcuse deja cunoștință cu principesa Elisabeta în anul 1851, la curtea din Berlin.

³ Din prefața cărții „Vrăjitoarea”, traducere de A. Steerman.

⁴ Care a domnit apoi sub numele de Friederich al III-lea, supranumit „Cel Nobil”.

⁵ Mite Kremnitz, „Regele Carol al României”, București, 1904, pag. 42.

niciun plan politic, adus mai mult de întâmplare decât de un calcul preconcepțuit. Tot ce se știe cu adevărat este că în toamna anului 1869 l-a întâlnit la Baden-Baden iarăși pe prințul coroanei prusac, vărul său, care a pus capăt nedumeririi prințului Carol în privința alegerii unei soții dintre feluritele principese pe care i le propusese tatăl său și l-a convins să o ia pe principesa Elisabeta de Wied. Lauda cu care a împodobit-o iubitul său văr l-a hotărât în sfârșit să facă pasul acesta important și plin de urmări. Spunea că principesa, care nu mai era tocmai tânără, ar fi drăguță, cultă, cunoscătoare a multe limbi și plină de spirit.

[...]

Această căsătorie nepolitică a lui Carol cu o prințesă din casa princiară germană a fost laudată de Napoleon ca o legătură cu desăvârșire politică și pretutindeni alegerea prințului a fost judecată ca fiind foarte înțeleaptă, fiindcă nu lega România din nicio parte. Făcând această alegere, prințul n-a pus niciun preț pe un exterior strălucit, ci a căutat să-și aleagă o soție cu inima adânc simțitoare, despre care să fie convins că-și va împlini cu drag alături de el datoriile către tânăra țară a românilor.⁶

La 4/16 octombrie în același an, în Monrepos, s-a serbat logodna domnitorului nostru cu principesa Elisabeta, ocazie cu care Carol i-a transmis

⁶ Mite Kremnitz, „Regele Carol al României”, București, 1904, pag. 45.

ministrului președinte al țării următoarea telegramă:

*Domnului Președinte
al Consiliului de Miniștri,*

Chemat prin suferința națiunii române de a prezida la destinațiile ei, îngrijirea de a lucra din toate forțele mele la dezvoltarea și fericirea noii mele patrii a devenit singurul și unicul scop al vieții mele.

Când am primit tronul, care-mi fu propus de iubirea și încrederea unui popor întreg, nu mi-am ascuns că gândirea intimă care a prezidat la aclamarea unanimă a principelui străin a fost aceea de a vedea întemeindu-se în România o dinastie statornică, care să fie scutită de fluctuațiile politice la care țara putea fi expusă, precum și de a se afla mai presus de rivalitățile și de luptele partidelor.

Dacă despre aceasta aș fi putut păstra în sufletul meu cea mai mică îndoială, ea ar fi dispărut înaintea manifestațiilor neconținut repetate și ale Camerelor, și ale marilor corpuri ale statului, și ale întregii țări în general, care n-a lăsat niciodată să treacă o ocaziune fără a-mi aduce aminte această aspirațiune tot atât de ardentă, cât și legitimă a poporului român.

Eu pururea am ținut de a satisface cât mai curând această dorință atât de scumpă românilor, și dacă mi-a fost cu neputință de a o îndeplini până la astă oră, vina a fost a împrejurărilor, precum și a grăvelor ocupațiunii care au absorbit întâii ani ai domniei mele.

Astăzi sunt fericit de a putea da poporului meu garanțiile de ordine și de stabilitate, pe care el le reclamă pentru viitorul său, vestindu-vă că eu am îndeplinit logodna mea cu Principesa Elisabeta de Wied, născută în 29 decembrie 1843.

Aducându-vă prin canalul d-voastră acest fapt la cunoștința țării, căreia i-am consacrat existența mea întreagă, înțaiia mea datorie este de a mă adresa cu rugă către A. Tot-Puternicul, pentru ca el să protejeze și să binecuvânteze România în noua eră ce o conduce înaintea și să-mi dea înțelepciunea și forțele necesare spre a face fericirea sa.

CAROL

Apoi, în 7/19 octombrie 1869, următoarea telegramă:

*Eminenței Sale
Mitrropolitului Primat al României,*

Plăcând divinei Prövidențe o coröană în fine dorința ce am avut de a găsi o soție demnă de asociat pentru înalta misiune ce mi-am pröpus în iubita mea patrie, mă grăbesc a ruga pe Prea Sfinția Voastră, precum și pe tot clerul român a înalta rugă către cel A. Tot-Puternic pentru binecuvântarea acestei uniuni atât de scumpe inimii mele.

CAROL